

Goedenavond, beste aanwezigen,

Gedenk de offers en omarm de vrijheid. Dat doen we vanaf vandaag, 78 jaar na de bevrijding, 78 jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog ook hier in Annen. 78 jaar. Je kunt zeggen: een leven lang geleden.

Toch zijn ze niet vergeten.

Arend Kors

Jan Ottens

Trientje Soegies

Harm Nijborg

Roelf 'Roelie' Reitsema

Hindrik Redeker

Het zijn de 6 namen die u op het monument vindt. 6 personen met allen hun eigen verhaal, onlosmakelijk verbonden met dit dorp en helaas ook met de gruwelijkheden van de Tweede Wereldoorlog. Zij brachten de grootste offers, ze lieten het leven.

Voor de nabestaanden van de zes oorlogsslachtoffers uit Annen wiens naam nu op de steen staan is het belangrijk dat er een plek is om hen te gedenken. U bent niet voor niets in grote getale hier vanavond gekomen.

Maar het gaat verder dan dat: voor het hele dorp, voor inwoners van verleden en heden, is het belangrijk dat er een plek is waar men kan gedenken en stil kan staan bij de offers die zijn gebracht. Voor de jongere generatie – en de generaties na ons – is het daarnaast ook een plek om te leren. Te leren over deze mensen en daarmee ook over de tijd waarin ze leefden en over het oorlogsgeweld waardoor ze zijn gestorven.

Hier lezen we hun namen op de steen en realiseren we ons dat het personen waren met elk hun eigen bijzondere levensverhaal. Zonder uitzondering mensen in de bloei van hun leven. Als we beginnen met hun namen, dan eindigen we met hun verhalen.

Dan leren we dat Trientje al in 1921 naar Nederlands-Indië vertrok om te werken als verpleegster in 'krankzinnigenziekenhuizen', maar in 1944 gevangen werd genomen en in een Japans gevangenkamp overleed.

Dan leren we dat Harm Nijborg als gevolg van de Arbeitseinsatz in kamp Kassel verbleef, waar hij op 3 oktober 1943 overleed tijdens een bombardement. Roelie Reitsema kwam enkele weken later in hetzelfde kamp om het leven, ook door een bombardement.

Jan Ottens en Arend Kors gingen van Annen naar de andere kant van de wereld, maar kwamen om verschillende redenen om het leven: Jan op patrouille in Sumatra, Arend in een gevangenenkamp in Saigon.

Dan leren we dat Hindrik 'Hinnie' Redeker, met 19 jaar het jongste slachtoffer op het monument, een zachtaardige, rustige jongen was vol ambities en dromen. Maar dat hij tijdens zijn Arbeitseinsatz ernstig ziek werd en in Bremen overleed.

Er valt nog zoveel meer te vertellen over deze mensen. Gelukkig doet de Historische Vereniging dat ook. Na 78 jaar is en vanaf vandaag een monument voor deze oorlogsslachtoffers. Ik wil een groot compliment maken naar de Historische Vereniging die de handschoen heeft opgepakt en het aandurfde om alles in gang te zetten. Ook een groot compliment aan de inwoners van Annen die er positief op reageerden en er eensgezind achter staat.

Ik zeg niets nieuws wanneer ik zeg dat dit niet zo vanzelfsprekend was. Annen was immers een verdeeld dorp tijdens de Tweede Wereldoorlog. Een aanzienlijk deel van de inwoners steunde tijdens de oorlog de NSB. Dat had ook nog jaren na de oorlog impact op het dorp en de inwoners. Vaak wordt gezegd dat er daarom geen oorlogsmonument in Annen is neergezet, simpelweg omdat de geschiedenis voor velen te pijnlijk is.

Met dit monument, met deze herdenkingsplek geeft Annen deze periode – inclusief de donkere rand ervan – een plaats. En met 'deze periode' bedoel ik niet alleen de Tweede Wereldoorlog, maar nadrukkelijk ook de nasleep ervan die een dorp lang verdeelde. Er wordt wel eens gesproken van een litteken. Dat de oorlog een duidelijk litteken heeft achtergelaten. Maar het is een krachtig signaal dat het gehele dorp dit monument nu heeft omarmd. Het Dagblad van het Noorden noemde het monument 'het verhaal over een oude wond en een gezamenlijke toekomst'. Dat is een treffende omschrijving: Annen heeft nu een plek waar men gezamenlijk kan herdenken en de vrijheid kan vieren.

Het litteken krijgt zelfs letterlijk een plekje op het monument. Het zal met de jaren steeds meer vervagen, zoals de tijd doet, maar zal toch zichtbaar blijven.

Dat het litteken terugkomt op de steen, is een krachtig signaal. Het is het dorp dat zegt: “We kennen onze geschiedenis, onze pijn, onze littekens maar hebben het een plek gegeven. Vanuit dat bewustzijn kunnen we nu gezamenlijk vooruit kijken. Samen de toekomst tegemoet”

Een mooie symboliek. Daarmee is het monument tegelijkertijd een spiegel naar de huidige samenleving. Het stuurt ons een boodschap: maak niet meer dezelfde fouten als toen. Blijf hard werken voor vrede en vrijheid.

En juist in een tijd dat er een oorlog woedt in Europa en wij ook in Aa en Hunze honderden Oekraïners opvangen in Papenvoort, hemelsbreed nog geen 20 kilometer hiervandaan, is die boodschap relevanter dan ooit. Omarm de vrijheid die we hier hebben. Blijf er keihard voor werken, elke dag opnieuw. Dat begint al bij jezelf. Gewoon door een beetje rekening te houden met anderen en anderen te respecteren. Ook als je het niet met elkaar eens bent. Voor iedereen moet ruimte zijn in onze samenleving. Dát vertelt de geschiedenis en vertellen deze namen en dit monument ons.

Of, zoals op het monument geschreven staat: ‘Gedenk de offers’ / ‘omarm de vrijheid’. Ze vatten voor mij de kern samen van wat een oorlogsmonument hoort te doen.

Jarenlang is over de totstandkoming van dit monument gesproken. Vele uren onderzoek zijn verricht. De personen uit Annen die betrokken zijn bij de realisatie van het herdenkingsmonument zijn bepaald niet over één nacht ijs gegaan. Ik wil namens de gemeente mijn waardering uitspreken voor de Historische Vereniging in Annen en alle andere betrokkenen. In het bijzonder Albert Rademaker, Geert Anninga, Klaas Behling, Geert Dekker en Arjan de Jonge voor hun bijzondere en geweldige inzet.

Aan de nabestaanden die hier vanavond aanwezig zijn wil ik zeggen: uw dierbaren zijn niet vergeten, hun namen worden genoemd, hun levens worden herdacht. Daar is nu een tastbaar bewijs van met dit mooie monument.

Ik wil u ook meegeven om de verhalen van uw familie te blijven vertellen aan uw kinderen, kleinkinderen, neefjes, nichtjes en iedereen die het maar wil horen. Laat ze deze plek zien. Want zij hebben hun leven gelaten ten dienste van de vrijheid waar we nu al 78 jaar in leven. En dát moeten we blijven vertellen. Alleen zo gedenken we de offers en omarmen we de vrijheid. Toen en nu. Dank u wel.